

Jan Stejskal a Jaroslav Kovárník:

REGIONÁLNÍ POLITIKA A JEJÍ NÁSTROJE

Praha: Portál, 2009. 216 stran.

Recenzovaná publikace se zabývá aktuálním tématem, určeným jak pro subjekty veřejné správy, tak soukromému sektoru – regionální politikou a jejími nástroji v souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii. V českém odborném prostředí je možné se setkat s řadou děl zabývajících se regionální politikou. Z výčtu možných lze uvést *Zdroje teorie regionální politiky a regionálního rozvoje* (1997) autora Stanislava Adamčíka, *Teorii regionálního rozvoje* (2002) od autorů Jiřího Blažka a Davida Uhlře či *Evropskou regionální politiku v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie* (2003) autora Karla Skokana. I když tematika regionální politiky a jejích nástrojů primárně spadá do oblasti ekonomie, přesněji je považována za součást hospodářské politiky, po přečtení knihy lze nabýt dojmu, že text může dobře posloužit jako základní vhled do dané problematiky i širší veřejnosti. Zařazením přílohy věnující se praktické analýze – průzkumu výzkumu a vývoje klastrů v podnicích v Pardubickém kraji – poskytují autoři přínosný materiál krajským orgánům a rovněž tak jednotlivým podnikům v široké škále sektorů.

První kapitola knihy se zaměřuje na definiční vymezení regionální politiky a na teoretické přístupy k této problematice. Autoři přicházejí s dlouhým výčtem definic, přičemž s přihlédnutím k mnohoznačnosti a silné frekvenci odlišných definic nabízejí vlastní pojetí. Blíže se poté definičně zaměřují na dva pojmy: region a místní rozvoj. Region vnímají jako geografickou oblast v kontextu bývalých okresů územně správního (samosprávného) členění státu. Nicméně nevyklučují použití tohoto pojmu i podle ad-

ministrativního vymezení – pro spojení okresů do příslušného kraje (s. 21). Rozvoj města či obce představuje definiční rámec pro pojem místní rozvoj (s. 23). Definiční „smršť“ působí poněkud zmateně. I přesto, že autoři na začátku upozorňují na značné množství rozdílných definic, představuje jejich pojetí pouhý soupis definic bez většího přínosu postrádající alespoň jednotlivá shrnutí tak, jak to autoři činí v dalších částech knihy. Navíc v porovnání s ostatními publikacemi zabývajících se podobným tématem je pasáž s teoretickými přístupy velmi strohá.

Následující dvě kapitoly se věnují principům regionální politiky jednak v rámci Evropské unie a poté v České republice. Nejprve se čtenář seznámí s historickým exkurzem a principy, na kterých je regionální politika vystavěna – v případě EU se lze setkat s mírnými nepřesnostmi, např. na straně 42 se hovoří o Finančním nástroji pro podporu rybolovu (*Financial Instrument for Fisheries Guidance* – FIFG) a používá se stejného označení i pro prostředek financující restrukturalizaci rybářského odvětví po roce 2007. Tento finanční nástroj nese ale název Evropský rybářský fond (*European Fisheries Fund* – EFF). Posléze se pozornost zaměřuje na jednotlivé cíle a dokumenty postihující regionální problematiku v daných obdobích.

Nástroje ekonomického rozvoje představují stěžejní téma čtvrté kapitoly. Seznámíme se zde s bohatým teoretickým podkladem doplněným ilustračním schématem a tabulkami. Lze ocenit zdařilou aplikaci makroekonomických nástrojů na české podmínky v rámci Evropské unie (s. 85).

Inovace a inovační systémy, jež jsou předmětem páté kapitoly, reprezentují významný prvek pro konkurenceschopnost regionálních ekonomik. Jsou úzce spojeny s rozvojem vědy a výzkumu. Opět se přes základní vymezení existujících pojmů a definic dostaneme k jádru kapitoly, v tomto případě k regionálním inovačním systémům (RIS).

RIS lze chápat jako síť úzce navzájem propojených firem a institucí, mezi kterými dochází k výměně informací a znalostí. Firmy a instituce mezi sebou spolupracují. Tok informací a spolupráce podporuje inovační výkonnost, resp. konkurenceschopnost místních firem. Autoři poskytují zajímavou analýzu postupně se vyčerpávající konkurenční výhody ČR založené na levné kvalifikované pracovní síle (s. 110–111). Bohužel v případě aplikace teoretického vymezení na konkrétní případ jde v publikaci znovu o velmi strohý příspěvek.

Další, na rozsah nejkratší kapitola, pojednává o různých formách spolupráce podniků. Od druhé poloviny 80. let 20. století se znatelně projevuje tendence ke sdružování malých a středních podniků. Autoři se zde soustředují na řetězení podniků, přičemž znovu zdůrazňují, že kooperační sítě, podnikové řetězce a potažmo i klastry zásadně přispívají k rozvoji regionálních ekonomik.

Většina regionů v nových členských státech EU se řadí mezi méně rozvinuté, zaostávající regiony. Budování a podpora klastrů, na něž ubírá pozornost poslední kapitola recenzované knihy, by mohly podle autorů přispět k odstranění této disparity. Klastry si lze představit jako určitý druh spolupráce nejen mezi firmami ze stejného odvětví, ale i mezi dodavateli, odběrateli a univerzitami nebo jinými výzkumnými centry, prostřednictvím kterých mohou účastníci klastru snadněji a rychleji vyvíjet a implementovat

inovace. Kapitola o klastrech přináší nejčtivější a nejlépe propracovanou část práce, propojující teoretická východiska s množstvím možných praktických dopadů. Celou pasáží textu prostupuje model klastru podle Portera, v němž se konkurenceschopnosti firem nebo odvětví v dané lokalitě dosahuje pomocí čtyř skupin vzájemně provázaných vlivů (strategie firem, struktura a soupeření; podmínky vstupních faktorů; podmínky poptávky; spřízněná a podporující odvětví).

Knih autorů Jana Stejskala a Jaroslava Kovárníka se zaměřuje na velmi aktuální téma, obzvláště když vezmeme v úvahu, že rokem 2013 končí nejštedřejší období pro možnost čerpání finančních prostředků z EU. Navzdory svému úvodnímu prohlášení, že díky praktickému zaměření může kniha napomoci v základní orientaci v tématu pro všechny úrovně veřejné správy a dalších organizací, nabízí práce spíše soupis definic, což se ovšem poněkud obměňuje v závěru publikace, kde se vyskytuje určitá praktická aplikace. U práce prezentující se jako akademický text zarazí množství formálních nepřesností u citovaných zdrojů v seznamu literatury (viz s. 32–33, 49, 133, 194). Stejně tak chybí celkové závěrečné shrnutí. Přes jisté nedostatky nabízí ale recenzovaná publikace propracovaný materiál vhodný pro výchozí seznámení se s problematikou regionální politiky a jejími nástroji široké vrstvě zájemců.

Libor Rosenzweig

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity